

DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN ȘI PARTICIPAREA POLITICĂ A FEMEILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

TIPARE, IMPACT ȘI RĂSPUNSURI INSTITUȚIONALE

AUTOARE: DR. LORETTA HANDRABURA

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	4
CUM SE CITEȘTE ACEST GHID	6
I DE CE CONTEAZĂ ABORDAREA DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN ÎN REPUBLICA MOLDOVA?	8
II DEZINFORMAREA BAZATĂ PE GEN: CONCEPT ȘI CARACTERISTICI PRINCIPALE	10
III CUM FUNCȚIONEAZĂ DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN?	12
IV TIPARE RECURENTE ÎN REPUBLICA MOLDOVA (2024-2025) ȘI DECALAJE ÎNTRE DOVEZI ȘI RĂSPUNSURI	14
V IMPACTUL DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN ASUPRA PARTICIPĂRII DEMOCRATICE	18
VI CADRUL DE REZULTATE SAU CE TREBUIE SĂ SE SCHIMBE	20
VII RĂSPUNSURI PRACTICE PENTRU ROLURI ȘI RESPONSABILITĂȚI	22
VIII DE LA ALFABETIZARE LA CONȘTIENȚIZARE ȘI REZILIENȚĂ ÎN PERSPECTIVĂ	26
IX CONCLUZII	30
ANEXĂ	32
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	34

Autoare:
dr. Loretta Handrabura

Redactor:
Victor Demidenco

Coordonatoarele:
Mariana Aricova,
Tatiana Chebac

Designer:
Humblebee Design

Traducătoare:
Evelina Gorobet

Această publicație a fost pregătită de Institutul pentru Raportarea Războiului și Pcii (IWPR) cu sprijinul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit. Institutul pentru Raportarea Războiului și Păcii (IWPR) abilitază vocile locale să producă schimbări în țările aflate în conflict, criză și tranziție. Acolo unde se proliferază discursul instigator la ură și propaganda, iar jurnaliștii și activiștii civici sunt atacați, IWPR promovează informații veridice și dezbateri publice care susțin schimbarea. Informațiile furnizate în acest manual nu constituie și nu sunt menite să constituie consultanță juridică; acesta are doar scopuri informative generale.

CUVÂNT ÎNAINTE

Republica Moldova a înregistrat în ultimii ani progrese importante în ceea ce privește reprezentarea politică a femeilor. Creșterea ponderii femeilor în Parlament, în Guvern și în administrația publică locală reflectă atât efectele cadrului normativ privind egalitatea de gen, cât și schimbări graduale în cultura politică și în așteptările societății.

Pe măsură ce participarea femeilor în viața publică a devenit mai vizibilă, au devenit tot mai evidente și formele specifice de presiune informațională la care acestea sunt supuse. În mediul digital, atacurile care vizează identitatea, legitimitatea sau viața personală a femeilor pot fi amplificate rapid și pot influența percepțiile publice, climatul politic și disponibilitatea de implicare.

Dezinformarea pe bază de gen nu este doar o problemă de comunicare în mass-media și online, ci o provocare care afectează calitatea participării democratice. Atunci când dezbateră publică este deturnată de la idei și politici către delegitimarea identității, competiția devine inegală, iar încrederea în procesele democratice poate fi erodată.

Prezentul ghid, elaborat la inițiativa Institute for War & Peace Reporting cu sprijinul Guvernului Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, se bazează pe monitorizările, cercetările internaționale și cele realizate în Republica Moldova în perioada 2023-2025, precum și pe analize comparative regionale. Publicația nu își propune să dubleze studiile existente, ci să valorifice dovezile deja documentate, pentru a identifica rezultate urmărite, lacune persistente și responsabilități instituționale clare. Conceput ca un produs analitic complementar care oferă valoare adăugată, abordând un fenomen concret, ghidul:

- consolidează dovezile recente fără a duplica rapoarte existente;
- aplică o abordare bazată pe rezultate în analiza dezinformării pe bază de gen;
- oferă un cadru comun pentru sprijinirea discuțiilor de politică publică, media și societate civilă;
- este accesibil și publicului nespecializat.

Scopul lucrării este de a contribui la consolidarea unui mediu informațional mai rezilient, în care participarea democratică să nu fie condiționată de tolerarea abuzului sau a presiunii informaționale disproporționate. Progresul sustenabil presupune coordonare, asumare și angajament pe termen lung din partea tuturor actorilor relevanți. Or, într-o democrație funcțională, incluziunea nu este doar un principiu, ci o condiție a legitimității.

**S-A ACORDAT RELATIV PUȚINĂ ATENȚIE
MODULUI ÎN CARE MISOGINIA SE
INTERSECTEAZĂ, DE ASEMENEA, CU
DEZINFORMAREA ȘI EXTREMISMUL
VIOLENT ÎN MEDIUL ONLINE.**

LUCINA DI MECO ȘI KRISTINA WILFORE

[HTTPS://WWW.BROOKINGS.EDU/ARTICLES/
GENDERED-DISINFORMATION-IS-A-NATIONAL-SECURITY-PROBLEM/](https://www.brookings.edu/articles/gendered-disinformation-is-a-national-security-problem/)

CUM SE CITEȘTE ACEST GHID

SCOPUL PRACTIC

 Scopul acestui ghid este de a facilita utilizarea dovezilor existente a dezinformării pe bază de gen, pentru a consolida un mediu informațional echitabil și rezilient. Îndrumarul sprijină trecerea de la consemnarea fenomenului la intervenții coordonate și sustenabile.

CUI SE ADRESEAZĂ

Publicația este destinată:

- instituțiilor publice și autorităților electorale;
- actorilor politici și partidelor;
- profesioniștilor și profesionalistelor din mass-media;
- organizațiilor societății civile;
- partenerilor internaționali interesați de consolidarea rezilienței democratice.

ABORDARE BAZATĂ PE REZULTATE

 Publicația are o abordare orientată spre rezultate. În loc să se limiteze la descrierea problemelor, aceasta identifică trei schimbări urmărite:

- protecție îmbunătățită pentru femei împotriva atacurilor digitale pe bază de gen;
- influență redusă a dezinformării pe bază de gen asupra opiniei publice;
- condiții care permit participarea politică fără presiuni informaționale disproporționate.

Rezultatele dirijează structura ghidului și oferă un cadru pentru evaluarea progresului.

CONTEXT ȘI STRUCTURĂ

Ghidul este organizat progresiv, pentru a facilita trecerea de la înțelegerea fenomenului dezinformării pe bază de gen la identificarea soluțiilor și aplicarea

acestora. Lucrarea începe cu analiza contextului politic și informațional din Republica Moldova și cu definirea conceptuală a dezinformării pe bază de gen. Urmează examinarea mecanismelor de funcționare, a tiparelor documentate și a impactului asupra participării democratice. Secțiunile finale transpun analiza într-un cadru orientat spre rezultate și în răspunsuri practice adresate actorilor relevanți.

ÎNȚELEGEREA IMPACTULUI

Secțiunile analitice examinează consecințele fenomenului la trei niveluri:

- individual – presiune psihologică și autocenzură;
- politic – competiție electorală distorsionată;
- societal – normalizarea misoginiei, a discriminării și erodarea încrederii.

Structura permite celor care citesc să înțeleagă caracterul sistemic al fenomenului.

ROLURI ȘI RESPONSABILITĂȚI

Ghidul oferă un cadru aplicabil pentru:

- instituții publice;
- mass-media;
- societatea civilă;
- femeii din viața publică.

Secțiunea dedicată răspunsurilor practice transformă analiza în orientări clare de acțiune.

Cum poate fi utilizat ghidul

Ghidul poate fi parcurs în funcție de interesul profesional și nevoile de intervenție prin acțiuni:

- pentru înțelegerea mecanismelor fenomenului – secțiunile introductive și analitice oferă definiții și explicații conceptuale;
- pentru evaluarea impactului democratic – secțiunea dedicată consecințelor sintetizează efectele documentate;
- pentru identificarea acțiunilor concrete – secțiunea privind rolurile și responsabilitățile oferă direcții aplicabile.

I. DE CE CONȚEAZĂ ABORDAREA DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

Dezinformarea pe bază de gen (DG) a devenit o problemă relevantă pentru spațiul public și procesele democratice din Republica Moldova, în special în contextul transformărilor recente ale mediului politic și informațional. Aceasta nu reprezintă un fenomen izolat, ci apare la intersecția dintre competiția politică intensificată, în care se implică tot mai multe femei, polarizarea societală și persistența unor norme de gen inegale, care continuă să influențeze percepțiile despre rolul femeilor în viața publică.

MEDIUL POLITIC ȘI CICLURILE ELECTORALE

În ultimii ani, Republica Moldova a traversat cicluri electorale succesive prin alegeri locale (2023), prezidențiale (2024) și parlamentare (2025). Acestea au fost marcate de o competiție politică ridicată și de o miză geopolitică pronunțată. În astfel de contexte, actorii politici și afiliații lor au utilizat tot mai frecvent spațiul digital pentru a influența opinia publică, pentru a mobiliza susținători și susținătoare și pentru a discredita adversarii.

Cercetările internaționale arată, de asemenea, că perioadele electorale creează condiții favorabile pentru intensificarea campaniilor de dezinformare, inclusiv a celor care exploatează dimensiunea de gen. În Republica Moldova aceste practici se manifestă, precum indică rapoartele de monitorizare și de analiză ale alegerilor, prin atacuri orientate disproporționat asupra femeilor active în politică, administrație publică, media sau societatea civilă, în special asupra celor cu vizibilitate publică ridicată.

DINAMICA MEDIULUI INFORMAȚIONAL ȘI DIGITAL

Platformele digitale au redus costurile producerii și distribuiri informației, facilitând circulația rapidă a mesajelor manipulative. În acest ecosistem, dezinformarea pe bază de gen capătă forme variate, de la conținut explicit fals până la mesaje insinuante sau stereotipizante, care nu vizează faptele, ci credibilitatea, competența și legitimitatea femeilor în spațiul public.

Conținutul care dezinformează se bazează, de regulă, pe:

- ✓ stereotipuri de gen preexistente;
- ✓ norme sociale tradiționale privind rolurile femeilor și bărbaților;
- ✓ așteptări diferite față de comportamentul public al femeilor.

Figura 1. Caracteristicile mediului informațional din Republica Moldova

NORME DE GEN ȘI RELAȚII DE PUTERE

Deși cadrul normativ al Republicii Moldova promovează egalitatea de gen¹, normele sociale și culturale continuă să influențeze modul în care este percepută participarea femeilor în politică. Femeile tot mai vizibile ca număr și voci distincte din viața publică sunt adesea evaluate nu doar prin prisma performanței profesionale, ci și a conformității cu roluri de gen tradiționale, ceea ce le expune unui risc mai mare de atacuri personalizate.

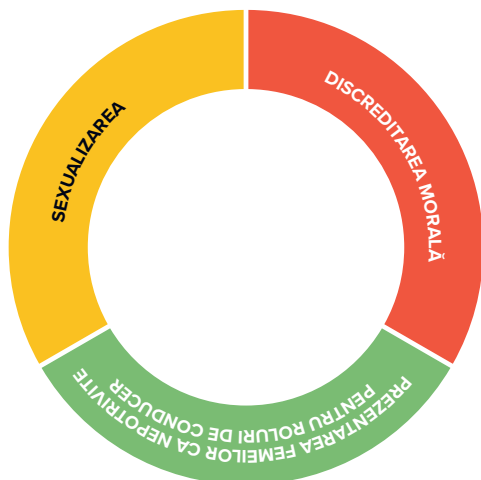

Figura 2. Strategiile DG care exploatează asimetriile de putere

Astfel de narațiuni nu apar în mod spontan, ci sunt ancorate în structuri sociale existente, ceea ce le face ușor de recunoscut pentru public și, implicit, mai eficiente din punct de vedere manipulator.

DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN CA TACTICĂ RECURENTĂ

Importanța acestui fenomen nu rezidă doar în efectele asupra persoanelor vizate direct, ci și în impactul său asupra **calității procesului democratic**. Atunci când dezinformarea pe bază de gen devine un instrument uzual al competiției politice, ea contribuie la descurajarea participării femeilor, la restrângerea diversității vocilor din spațiul public și la normalizarea unor forme de excludere simbolică.

Figura 3. Motivele convergente ale DG ca tactică recurentă în Republica Moldova

II. DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN: CONCEPT ȘI ÎNSEMNE SPECIFICE

Dezinformarea pe bază de gen reprezintă o formă specifică de manipulare informațională, prin producerea și diseminarea intenționată de conținuturi false, înșelătoare, care exploatează genul și utilizează stereotipuri de gen, norme sociale și inegalități structurale pentru a **submina legitimitatea, credibilitatea și autoritatea femeilor** în spațiul public. Spre deosebire de alte forme de dezinformare, aceasta nu este orientată în principal către dezbaterile unor politici publice sau idei, ci către **identitatea de gen a persoanei vizate**.

Conform OSCE, violența și abuzul informațional îndreptate împotriva femeilor în politică includ „acte sau comportamente care au ca scop sau efect intimidarea, discreditarea ori reducerea la tăcere a femeilor pe baza genului lor.”² În acest sens, dezinformarea pe bază de gen poate fi înțeleasă ca o **componentă informațională** a acestui continuum de violență.

DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN VERSUS DEZINFORMAREA POLITICĂ GENERALĂ

Deși dezinformarea pe bază de gen apare frecvent în contexte politice, ea se distinge clar de dezinformarea politică generală (DP) prin **focalizare, intenție și impact**.

Dezinformarea politică clasică:

- vizează, de regulă, poziții de politică publică, programe electorale, decizii guvernamentale sau ideologii;
- influențează opinii și comportamente electorale, prin persuasiune sau inducerea în eroare.

Dezinformarea pe bază de gen:

- nu se concentrează pe conținutul ideilor promovate de o persoană;
- vizează caracterul, moralitatea, viața personală sau „potrivirea” acestora pentru roluri de conducere;
- se bazează pe așteptări și stereotipuri de gen preexistente.

Figura 4. Diferența între DP și DG

#ShePersisted arată că atacurile de gen sunt orientate mai degrabă spre **delegitimarea dreptului femeilor de a participa în viața politică**, decât spre contestarea pozițiilor de politici publice, exploatarea stereotipurilor de gen și narațiunile misogine pentru a le reduce la tăcere în spațiul public³.

IDENTITATE, LEGITIMITATE ȘI INTIMIDARE

Un element definitoriu al dezinformării de gen este faptul că aceasta **nu urmărește convingerea, ci excluderea simbolică**. Literatura academică

evidențiază că astfel de atacuri sunt orientate către reducerea vizibilității și a participării, mai degrabă decât către schimbarea opiniilor publicului.

Politologa Mona Lena Krook arată că violența și abuzul împotriva femeilor în politică funcționează ca un mecanism de control, menit să delimiteze cine are voie să participe și în ce condiții.⁴ În acest cadru, dezinformarea pe bază de gen devine un instrument eficient de intimidare, deoarece exploatează vulnerabilități sociale deja existente. Conținuturile de acest tip sunt adesea sexualizate, moralizatoare și formulate sub formă de ironie, insinuare sau opinie personală. Acest lucru le face dificil de sancționat și contribuie la normalizarea lor în spațiul public.

**SEXUL ȚINE
DE CARACTERISTICILE
BIOLOGICE CU CARE NE
NAȘTEM, ÎN TIMP CE GENUL
REFLECTĂ MODUL ÎN CARE
FIECARE PERSOANĂ SE
IDENTIFICĂ ȘI SE PERCEPE
PE SINE.**

SVETLANA IGNATIUC,
SECTORUL FINANCIAR, MOLDOVA

IMPACTUL DISTINCT AL DEZINFORMĂRII DE GEN

Impactul dezinformării pe bază de gen diferă calitativ de cel al altor forme de dezinformare. În timp ce dezinformarea politică generală poate fi contracarată prin corectarea faptelor, dezinformarea pe bază de gen afectează **dimensiuni identitare**, care nu pot fi „demontate” prin simpla prezentare a informațiilor corecte.

Potrivit UN Women, atacurile bazate pe gen „au efecte disproporționate asupra participării femeilor, contribuind la autocenzură, stres psihologic și retragerea din viața publică.”⁵

Astfel, dezinformarea pe bază de gen trebuie înțeleasă nu doar ca o problemă de calitate a informației, ci ca un factor care afectează direct incluziunea democratică a tuturor cetățenilor și cetățenelor.

Clarificare-cheie

În sensul utilizat în acest ghid:

- **critica politică legitimă**, inclusiv cea dură, nu este echivalentă cu dezinformarea pe bază de gen;
- diferența esențială constă în **obiectul atacului** delimitat ca politici și idei versus identitate și legitimitate;
- intenția de intimidare și reducere la tăcere este un criteriu central de delimitare.

Această distincție este esențială pentru înțelegerea fenomenului și pentru dezvoltarea unor răspunsuri adecvate, adaptate contextului Republicii Moldova.

III. CUM FUNCȚIONEAZĂ DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN?

Dezinformarea pe bază de gen operează printr-o combinație de **tactici informaționale** și **declanșatoare sociale** care exploatează norme de gen, emoții și logica de amplificare a platformelor. În practică, ea tinde să se manifeste ca un **ecosistem**. Conținutul inițial (uneori creat în spații de nișă) este preluat, reambalat și împins spre audiențe mai largi prin conturi cu vizibilitate, rețele coordonate și mecanisme algoritmice.

Figura 5. Mecanismele prin care operează dezinformarea pe bază de gen

CANALE ȘI INFRASTRUCTURĂ DE DISTRIBUȚIE

În mediul digital contemporan distribuția are loc printr-o combinație de:

- **platforme sociale mari** (de exemplu, Facebook, YouTube, Instagram, TikTok, X);
- **canale semi-închise** (de exemplu, Telegram) și comunități tematice;
- **site-uri partizane** și „ecosisteme de republicare” care reciclează narațiuni.

Un punct-cheie este că actorii care răspândesc astfel de conținut își adaptează canalele la constrângerile de moderare și la „oportunitățile de reach” (posibilități structurale prin care un mesaj poate ajunge la un număr mare de utilizatori și utilizatoare). Analiza comparativă a campaniilor electorale din Franța și SUA arată utilizarea simultană a platformelor „mainstream” (platforme digitale larg utilizate, cu audiență masivă și impact semnificativ în spațiul public) și a canalelor de mesagerie pentru distribuție și „stocare” de narațiuni, inclusiv prin comunități care facilitează răspândirea transplatformă.⁶

FORMATE: DE CE „PRIND” VIZUALUL, IRONIA ȘI AMBIGUITATEA

Dezinformarea pe bază de gen circulă eficient în formate cu cost mic de producție și potențial mare de viralizare: meme, imagini captionate, GIF-uri, clipuri scurte, colaje, „capturi” scoase din context. Aceste formate comprimă mesajul într-un „semnal” ușor de redistribuit, frecvent cu umor sau sarcasm, ceea ce scade barierele de partajare.

În glosarul despre „information disorder” (tulburarea informațională), Claire Wardle notează că meme-urile, în sensul lor actual, sunt adesea „fotografii cu legendă/descriere sau GIF-uri [...], iar cele mai eficiente sunt amuzante sau critice”, fiind tot mai des utilizate ca „vehicule puternice” pentru dezinformare.⁷ În plus, ambiguitatea (de exemplu, „doar glumeam”, „doar pun întrebări”) complică răspunsul instituțional și reduce probabilitatea sancționării rapide.

**AM FOȘT PUR ȘI SIMPLU ATACATĂ DE O
„FERMĂ DE TROLI”... SUTE DE MESAJE
ÎNTR-UN TIMP FOARTE SCURT.**

ANGELA CUTASEVICI, DEPUTATĂ

MOMENTE TIPICE DE ESCALADARE: „FERESTRE” DE VULNERABILITATE PUBLICĂ

În mod recurent, intensificările apar în momente de vizibilitate ridicată și de competiție politică, când atenția publică și miza simbolică sunt maxime. Două tipuri de „ferestre” sunt deosebit de relevante.

a) Perioade electorale și etape preelectorale.

Cercetarea aplicată a Centrului pentru Informații Reziliente arată că, în perioade electorale, campaniile de discreditare de gen pot viza nu doar candidate, ci și femeii implicate în administrarea alegerilor, erodând încrederea în procesul electoral: „Dezinformarea bazată pe gen afectează accesul alegătorilor la informații fiabile și erodează încrederea în alegeri.”⁸ Același raport indică faptul că astfel de atacuri pot descuraja femeile să mai aspire la roluri publice similare.

b) Evenimente de creștere a vizibilității și controverse legate de femei în viața publică

(inclusiv numiri în funcții, promovări, inițiative publice). Metodologic, cercetarea Centrului pentru Politică Externă Feministă⁹ arată utilitatea identificării „flashpoints” (puncte de inflamabilitate) și a controverselor din jurul femeilor în viața publică pentru a urmări mobilizarea misogină în timp real. Această logică se potrivește contextului moldovenesc, unde numirile și perioadele electorale cresc brusc vizibilitatea și, implicit, expunerea la atacuri.

„SPĂLAREA” MESAJULUI (LAUNDERING) ȘI CAMUFLARE: CUM SE NORMALIZEAZĂ ÎN SPAȚIUL PUBLIC

Un mecanism frecvent este „spălarea” mesajului (laundering): narațiuni abuzive sunt introduse în contexte aparent legitime (umor, satiră, conținut referitor la stil de viață), apoi redistribuite de conturi cu impact mare. Comunități de influenceri pot insera narațiuni ostile în postări aparent nepolitice (nutriție/stil de viață), facilitând trecerea către conținut dăunător.¹⁰

Documentele Uniunii Europene tratează explicit dezinformarea pe bază de gen ca risc online cu componentă de gen, oferind exemple tipice (de exemplu, prezentarea femeilor – jurnaliste, candidate, activiste – ca „necalificate” sau lipsite de inteligență/experiență).¹¹

DEZINFORMAREA BAZATĂ PE GEN ESTE UN SEMNAL TIMPURIU AL ERODĂRII DEMOCRAȚIEI ȘI AL REGRESULUI DREPTURILOR FEMEILOR. ESTE, DE ASEMENEA, O AMENINȚARE LA ADRESA SECURITĂȚII NAȚIONALE.

LUCINA DI MECO, COFONDATOARE
A #SHEPERSISTED

DE CE SE RĂSPÂNDESC EFICIENT NARAȚIUNILE EMOȚIONALE ȘI MARCATE DE GEN?

Eficiența acestor narațiuni derivă dintr-un trio de factori.

(1) Exploatarea stereotipurilor „gata disponibile”. Narațiunile bazate pe gen se aliniază cu tipare culturale preexistente (despre „potrivire”, moralitate, roluri), reducând nevoia de dovezi și crescând reacția afectivă.

(2) Recompense algoritmice pentru conținut senzațional, care divizează. Centrul pentru Politică Externă Feministă subliniază explicit că, pe platforme, algoritmiile ajută la amplificarea conținutului senzațional și înșelător pentru a maximiza implicarea utilizatorilor.¹² Aceasta înseamnă că mesajele emoționale și polarizante au un avantaj structural la distribuție, indiferent de acuratețe.

(3) Accelerarea prin infrastructura digitală. International Media Support (Suport Media Internațional) observă că infrastructura digitală a oferit „instrumente noi pentru a crește scara, omniprezența și viteza” ale violenței online (în care intră și dezinformarea pe bază de gen) și că aceasta poate depăși simpla „ogîndire” a misoginiei offline, ajungând să o accelereze.¹³

Dezinformarea pe bază de gen funcționează, așadar, eficient atunci când:

1. alege momente de vizibilitate mare (alegeri, controverse, numiri/promovări);
2. folosește formate virale (meme, videoclipuri scurte, colaje, insinuări);
3. circulă în rețele mixte (mainstream + canale semiînchise, unde atestăm și manofere);
4. activează emoții și stereotipuri și beneficiază de amplificarea algoritmică;
5. se camuflează ca „glumă”, „satiră”, „opinie”, îngreunând răspunsul.

IV. TIPARE RECURENTE ÎN REPUBLICA MOLDOVA (2024-2025) ȘI DECALAJE ÎNTRE DOVEZI ȘI RĂSPUNSURI

În Republica Moldova monitorizările recente converg asupra unei concluzii incomode: dezinformarea și violența informațională cu marcaj de gen nu sunt fenomene marginale, ci tactici recurente de delegitimare, activabile rapid în momente politice-cheie (alegeri, numiri în funcții, crize) și amplificate de ecosisteme media și digitale polarizate. În practică, aceste atacuri operează simultan pe două planuri:

1. subminează persoana – identitatea, moralitatea și „respectabilitatea”;
2. reactivează stereotipuri despre rolul femeii, transformând competiția politică într-o confruntare culturală.

VIZARE DISPROPORȚIONATĂ ȘI EFECT DE INTIMIDARE

Monitorizarea WatchDog.MD (5 octombrie – 5 noiembrie 2023),

realizată cu sprijinul IWPR, arată explicit că „femeile rămân ținta defăimării și discriminării, mai ales atunci când sunt promovate în funcții publice”.¹⁴ Dezinformarea pe bază de gen este utilizată pentru a consolida stereotipuri care subminează legitimitatea femeilor în funcții publice. Din perspectiva conținutului, raportul documentează narațiuni precum „femeile nu sunt vrednice de anumite poziții publice”, însoțite de etichete denigratoare (de exemplu, isterică) aplicate femeilor aflate în funcții. Astfel de etichete mută disputa din zona deciziilor publice în zona „temperamentului” și „potrivirii” pentru leadership.

Mărturiile dintr-un interviu sugestiv și pentru subiectul din ghidul nostru, realizat de Moldova.org, confirmă această dinamică. Anastasia Nichita, sportivă și ex-deputată, descrie momentul intrării în politică astfel: „Când am intrat în politică, asta a fost coșmarul vieții mele.” Ea adaugă că atacurile au fost marcate de etichetări sexiste și denigrare personală: „Sunt etichetări sexiste și foarte urâte și atunci chiar nici nu știi cum să răspunzi.”¹⁵ Aceste declarații ilustrează mecanismul de delegitimare identitară identificat și în monitorizările din ultimii trei ani.

INTENSIFICARE ÎN PERIOADE ELECTORALE ȘI „MOMENTE DE ESCALADARE”

Un tipar robust este escaladarea în timpul campaniilor electorale. WatchDog.MD observă că, atât în perioada monitorizată din 2023, cât și în cea din 2024,¹⁶ tema LGBTQI+ a fost instrumentalizată în discursurile electorale și asociată cu „pericolul social”.

Această escaladare este confirmată și de experiențe directe. Nina Cereteu, primară și ex-deputată, afirmă: „Ultima campanie [din 2025] mi s-a părut mai dură în raport cu femeile, mai ales în mediul online – stigmatizare, agresiune, aspecte de sexism foarte evident.”¹⁷

În același registru, deputata Angela Cutasevici descrie în același interviu atacuri coordonate: „Pur și simplu am fost atacată de o fermă de trol... într-o perioadă foarte scurtă au fost sute de mesaje.”¹⁸ Aceste mărturii indică utilizarea mecanismelor organizate de amplificare digitală, mai ales în perioade de competiție electorală.

Această dinamică a fost analizată pe larg și în cadrul Conferinței Regionale organizate la 27 noiembrie 2025 la Chișinău, dedicată lecțiilor învățate din cooperarea dintre societatea civilă și mass-media în contracararea FIMI în timpul alegerilor parlamentare. Participanții au subliniat că perioadele electorale devin „momente de escaladare” nu doar pentru dezinformare în general, ci și pentru formele sale profund genderizate.

Cristina Pereteatcu, secretară de stat la Ministerul Energiei, a evidențiat faptul că, în campanii, evaluarea femeilor din spațiul public devine considerabil mai severă. „În perioadele electorale standardele par să se dubleze pentru femei. Competența este pusă sub semnul întrebării mult mai rapid, iar discuția se mută frecvent de la rezultate la aparență sau vârstă.” Ea a reiterat că astfel de practici nu sunt incidente izolate, ci reflectă o cultură politică în care autoritatea feminină este încă privită prin lentile stereotipice.

Din perspectiva mass-media, Victoria Dodon a atras atenția asupra vitezei și mecanismelor de propagare online. „În campanii vedem cum narațiunile sexiste circulă mult mai rapid pe platforme precum Facebook, Telegram sau TikTok. Atacurile sunt coordonate, iar accentul cade aproape invariabil pe viața personală sau pe aspectul fizic al femeilor, nu pe pozițiile lor politice.” Ea a subliniat că aceste valori de conținut sunt adesea amplificate artificial și pot crea impresia falsă a unui consens public. La rândul său, Mariana Dimcenco a vorbit despre experiența directă a „campaniilor paralele” din 2025. „Nu a fost o competiție doar de idei sau programe. În paralel a existat o campanie care viza credibilitatea mea ca femeie – familia, vârsta, rolul de mamă.” Ea a subliniat că astfel de atacuri nu doar afectează persoanele vizate, ci transmit un mesaj descurajator altor femei care ar putea lua în considerare intrarea în politică.

În ansamblu, discuțiile din cadrul conferinței au confirmat că perioadele electorale funcționează ca acceleratori ai dezinformării de gen, în care stereotipurile preexistente sunt reactivitate, iar mecanismele de amplificare digitală sunt utilizate strategic pentru a submina participarea femeilor la viața publică.

DEZECHILIBRE PERSISTENTE ÎN MASS-MEDIA

Monitorizările Centrului pentru Jurnalism Independent (CJI) privind campania prezidențială 2024 arată că în materialele analizate bărbații au fost citați/menționați mai frecvent

ca surse sau protagoniști: aproximativ 54,5 % bărbați față de circa 29 % femei.¹⁹ Aceste cifre sunt relevante, deoarece un spațiu mediatic dominat de voci masculine reduce contragreutățile simbolice și expertiza disponibilă atunci când apar atacuri cu marcaj de gen.

În comunități mici impactul reputațional este amplificat. Svetlana Petreanu, președinta Consiliului Electoral Cantemir, descrie transferul din online în offline: „Când intram în magazin, toată lumea se uita bizar la mine... auzeam cum se șușotesc pe la spate.”²⁰ Dezinformarea digitală devine astfel instrument de presiune socială directă.

Subraportarea și decalajul dintre dovezi și răspunsuri

Studiul Consiliului Europei privind dimensiunea digitală a violenței împotriva femeilor în Republica Moldova (2024) subliniază lipsa de date armonizate

și nevoia de politici coordonate pentru a înțelege amploarea fenomenului.²¹ Experiențele relatate de femeile cu funcții publice confirmă limitele răspunsului instituțional. Președinta Consiliului Electoral Cantemir la alegerile parlamentare din 2025, Svetlana Petreanu, descrie în interviu amintit dificultățile din instanță: „Pe seama mea a căzut tot probatoriul..., iar cel care a scris stătea absolut lejer.” Această inversare a sarcinii probei contribuie la subraportare și descurajează apelarea la mecanisme legale.

CONTRAST REGIONAL: ROMÂNIA ȘI UCRAINA

Tiparele identificate în Republica Moldova sunt reflectate și în regiune. În România, spre exemplu, monitorizările realizate de Expert Forum și Centrul FILIA arată intensificarea atacurilor sexiste în campanii electorale și utilizarea rețelelor sociale pentru delegitimarea candidaților prin referiri la viața personală și moralitate.

În Ucraina, analizele publicate de Detector Media și IFES documentează campanii coordonate online împotriva femeilor din viața publică și utilizarea stereotipurilor tradiționale pentru subminarea autorității lor. Prin urmare, Republica Moldova nu reprezintă un caz izolat, ci se înscrie într-un tipar regional în care polarizarea politică și dinamica platformelor digitale amplifică vulnerabilitățile de gen preexistente.

Date cantitative și calitative existente consultate converg asupra a patru realități robuste.

- Femeile din viața publică sunt vizate disproporționat.
- Atacurile se intensifică în perioade electorale.
- Dezechilibrele media persistă.
- Există un decalaj între amploarea fenomenului și capacitatea de răspuns instituțional.

Aceste constatări justifică necesitatea unui cadru coerent de identificare, raportare și intervenție, adaptat grupurilor-țintă vizate de prezenta broșură.

V. IMPACTUL DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN ASUPRA PARTICIPĂRII DEMOCRATICE

Dezinformarea pe bază de gen produce efecte care depășesc experiența individuală a persoanelor vizate. Dovezile internaționale și constatările din Republica Moldova indică un impact pe trei niveluri interconectate: individual, politic și societal. În ansamblu, fenomenul trebuie înțeles ca **un risc democratic sistemic**.

NIVEL INDIVIDUAL:
<ul style="list-style-type: none">• presiune psihologică;• autocenzură.
NIVEL POLITIC:
<ul style="list-style-type: none">• participare redusă;• competiție distorsionată.
NIVEL SOCIETAL:
<ul style="list-style-type: none">• normalizarea misoginiei;• erodarea încrederii.

Figura 6. Consecințele dezinformării pe bază de gen pe nivele

Pe scurt, dezinformarea bazată pe gen nu ar trebui înțeleasă doar ca o formă de hărțuire în mediul online și în spațiul public. La nivel individual, ea duce la autocenzură și retragere. La nivel politic, distorsionează competiția și reduce participarea. La nivel societal, normalizează misoginia și erodează încrederea în instituții.

Din aceste motive, dezinformarea bazată pe gen trebuie analizată și abordată ca un risc sistemic pentru democrație, care afectează funcționarea pluralismului și calitatea reprezentării politice, nu ca o problemă izolată ce vizează doar anumite persoane publice.

NIVEL INDIVIDUAL: PRESIUNE PSIHOLICĂ ȘI AUTOCENZURĂ

La nivel individual efectele cele mai frecvente includ:

- stres și anxietate;
- retragerea temporară din spațiul online;
- evitarea expunerii publice;
- autocenzură.

În Republica Moldova, mărturiile interviuatelelor, inclusiv în primul studiu național privind violența împotriva femeilor în politică, realizat de UN Women²³, reflectă direct acest efect de presiune psihologică, inclusiv nopți nedormite, retragere temporară din spațiul online și dificultăți în gestionarea stigmatizării publice. Autocenzura devine astfel o strategie de protecție individuală, dar cu efect colectiv asupra pluralismului democratic.

NIVEL POLITIC: PARTICIPARE REDUSĂ ȘI COMPETIȚIE DISTORSIONATĂ

La nivel politic, dezinformarea pe bază de gen afectează:

- disponibilitatea femeilor de a candida;
- condițiile echitabile de competiție;
- reprezentarea proporțională.

OSCE subliniază că violența și intimidarea împotriva femeilor în politică „au efectul de a descuraja participarea și de a submina integritatea proceselor democratice.”²⁴

În analiza regională, Comisia Europeană arată că intimidarea online determină femeile candidate să își reducă activitatea publică sau să evite implicarea politică, afectând competiția democratică.²⁵

În România și Ucraina, monitorizările realizate de Expert Forum și Detector Media indică efecte similare – campaniile online coordonate distorsionează competiția electorală prin atacuri personale, nu prin dezbateri de politici. Astfel, competiția politică devine inegală nu doar prin resurse, ci prin vulnerabilități de gen exploatare sistematic.

NIVEL SOCIETAL: NORMALIZAREA MISOGINIEI ȘI ERODAREA ÎNCREDERII

La nivel societal, impactul este mai difuz, dar profund. Când atacurile sexiste devin recurente și nesancționate, ele contribuie la:

- normalizarea misoginiei în discursul public;
- consolidarea stereotipurilor de gen;
- erodarea încrederii în instituții.

Studiul Consiliului Europei privind dimensiunea digitală a violenței împotriva femeilor în Republica Moldova (2024) subliniază necesitatea unor politici coordonate pentru a înțelege impactul și pentru a preveni normalizarea acestor practici.²⁶ Literatura de specialitate arată că atunci când atacurile asupra femeilor sunt percepute drept „parte din jocul politic”, se produce o banalizare a excluderii simbolice. În acest sens, Mona Lena Krook subliniază că violența împotriva femeilor în politică nu este doar o reacție la conflicte politice, ci o strategie de menținere a ierarhiilor de putere existente.²⁷ Efectul cumulativ este scăderea încrederii în echitatea procesului democratic și limitarea diversității reprezentării.

Rezumând, dezinformarea pe bază de gen nu este un simplu fenomen de hărțuire în mediile fizice și, în special, virtuale. La nivel individual, produce autocenzură și retragere. La nivel politic, distorsionează competiția și reduce participarea. La nivel societal, normalizează misoginia și erodează încrederea în instituții. Prin urmare, fenomenul trebuie analizat și abordat ca un **risc democratic sistemic** ce afectează funcționarea pluralismului și calitatea reprezentării, nu ca o problemă izolată a unor persoane publice.

VI. CADRUL DE REZULTATE SAU CE TREBUIE SĂ SE SCHIMBE

Analiza prezentată arată că dezinformarea pe bază de gen produce efecte cumulative asupra persoanelor, proceselor politice și climatului democratic. Pentru a depăși abordarea fragmentară și reactivă, propunem un **cadru bazat pe rezultate**, orientat spre schimbări sistemice. Cadrul identifică trei rezultate dorite, care trebuie urmărite simultan.

REZULTATUL 1: PROTECȚIE ÎMBUNĂTĂȚITĂ PENTRU FEMEI ÎMPOTRIVA ATACURILOR DIGITALE DE GEN

Primul rezultat vizează consolidarea protecției efective a femeilor din viața publică împotriva:

- hărțuirii online coordonate;
- campaniilor de denigrare;
- utilizării manipulative a imaginilor sau informațiilor personale;
- intimidării digitale.

Protecția nu trebuie înțeleasă exclusiv ca reacție penală, ci ca un ecosistem de sprijin care include:

- mecanisme clare de raportare;
- aplicarea coerentă a legislației existente;
- proceduri rapide pentru eliminarea conținutului abuziv;
- asistență psihologică și juridică accesibilă.

Conform OSCE, combaterea violenței împotriva femeilor în politică necesită „măsuri integrate care să combine prevenirea, protecția și responsabilizarea”.²⁸ Un sistem în care protecția este previzibilă și funcțională reduce autocenzura și semnalizează că atacurile digitale nu sunt tolerate ca „parte a jocului politic”.

REZULTATUL 2: INFLUENȚĂ REDUSĂ A DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN ASUPRA OPINIEI PUBLICE

Al doilea rezultat vizează diminuarea capacității narațiunilor sexiste și manipulatorii de a influența percepțiile publice. Aceasta presupune:

- consolidarea alfabetizării media, informaționale și digitale;
- responsabilitate editorială în mass-media;
- intervenții rapide de verificare a faptelor sau verificare a veridicității informațiilor (fact-checking);
- transparență în ceea ce privește sursele și amplificarea conținutului online.

Analizele realizate de UN Women arată că narațiunile bazate pe stereotipuri devin eficiente atunci când sunt repetate și normalizate în spațiul public. Reducerea influenței dezinformării pe bază de gen nu înseamnă limitarea libertății de exprimare, ci crearea unui mediu informațional în care conținutul manipulator nu beneficiază de amplificare disproporționată. Acest rezultat implică atât platformele digitale, cât și actorii media și societatea civilă.

REZULTATUL 3: CONDIȚII CARE PERMIT FEMEILOR SĂ PARTICIPE ÎN POLITICĂ FĂRĂ PRESIUNI INFORMAȚIONALE DISPROPORȚIONATE

Al treilea rezultat vizează climatul democratic în ansamblu. Obiectivul nu este doar reducerea atacurilor, ci crearea unui mediu în care femeile:

- pot candida fără teamă de denigrare sistematică;
- pot ocupa funcții publice fără a deveni ținte recurente;
- nu sunt obligate să suporte costuri reputaționale și psihologice disproporționate.

Prin urmare, reducerea dezinformării pe bază de gen contribuie direct la:

- echitate în competiția politică;
- pluralism reprezentativ;
- consolidarea încrederii în procesele democratice.

**FĂRĂ PROTECȚIE
EFECTIVĂ, FEMEILE SE
AUTOCENZUREAZĂ.**

**FĂRĂ REDUCEREA
INFLUENȚEI NARAȚIUNILOR
MANIPULATORII,
STIGMATIZAREA PERSISTĂ.**

**FĂRĂ UN CLIMAT ECHITABIL,
PARTICIPAREA RĂMÂNE
DISPROPORȚIONAT DESCURAJATĂ.**

Figura 7. Interdependența celor trei rezultate

VII. RĂSPUNSURI PRACTICE PENTRU ROLURI ȘI RESPONSABILITĂȚI

Realizarea celor trei rezultate identificate anterior – protecție îmbunătățită, influență redusă a dezinformării pe bază de gen și condiții echitabile de participare – presupune acțiuni coordonate ale mai multor categorii de actori. Dezinformarea pe bază de gen este un fenomen sistemic și, în consecință, răspunsul trebuie să fie distribuit, coerent și sustenabil.

INSTITUȚII PUBLICE

Instituțiile publice au rolul de a asigura cadrul normativ, procedural și instituțional care descurajează atacurile și protejează persoanele vizate.

Acțiuni esențiale

Clarificarea și aplicarea consecventă a cadrului legal existent²⁹:

- interpretarea unitară a normelor privind hărțuirea, discursul de ură și defăimarea;
- delimitarea clară între critica politică legitimă și atacul la persoană.

Mecanisme funcționale de raportare și intervenție:

- proceduri accesibile pentru sesizarea hărțuirii online;
- termene clare pentru examinarea plângerilor;
- comunicare transparentă privind soluționarea cazurilor.

Colectarea sistematică de date:

- monitorizarea incidentelor raportate;
- publicarea periodică de date agregate privind violența digitală în politică.

Capacitate instituțională consolidată:

- formare pentru poliție, procuratură și autorități electorale privind specificul dezinformării pe bază de gen;
- cooperare cu platformele digitale în cazuri de conținut ilegal.

OBIECTIVUL NU ESTE EXTINDEREA EXCESIVĂ A SANȚIUNILOR, CI ASIGURAREA PREVIZIBILITĂȚII ȘI CONSECVENȚEI APLICĂRII CADRULUI EXISTENT!

MASS-MEDIA

Mass-media influențează direct modul în care publicul percepe și internalizează narațiunile.

Acțiuni esențiale

Evitarea amplificării necritice a conținutului sexist sau manipulator:

- verificarea surselor înainte de preluarea afirmațiilor virale;
- evitarea titlurilor senzaționaliste bazate pe viața personală a femeilor din politică.

Echilibru în reprezentare:

- creșterea vizibilității expertelor și surselor feminine;
- monitorizarea internă a dezechilibrelor de gen în citarea surselor.

Cadru editorial clar privind atacurile la persoană:

- delimitarea între interes public legitim și expunere inutilă a vieții private;
- evitarea normalizării etichetărilor sexiste sub pretextul „controversei”.

Colaborare cu inițiative de verificare a faptelor (fact-checking):

- reacții rapide la narațiuni false;
- explicarea mecanismelor de manipulare pentru public.

**UN SPAȚIU MEDIATIC
RESPONSABIL RĂDUCE SEMNIFICATIV
POTENȚIALUL DE AMPLIFICARE
A DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN!**

FEMEI DIN VIAȚA PUBLICĂ

Femeile care activează în politică sau în funcții publice nu pot și nu trebuie să poarte singure responsabilitatea combaterii fenomenului. Totuși, anumite practici pot contribui la reducerea vulnerabilității.

Acțiuni posibile

Strategii de gestionare a expunerii online:

- delimitarea clară între viața profesională și cea personală;
- utilizarea setărilor de moderare a comentariilor.

Documentarea și raportarea sistematică a incidentelor:

- păstrarea probelor;
- utilizarea canalelor oficiale de sesizare.

Cooperare și solidaritate între femei din diferite formațiuni politice:

- condamnarea publică a atacurilor sexiste, indiferent de afiliere;
- schimb de bune practici privind gestionarea presiunii.

Construirea rezilienței personale și instituționale:

- acces la sprijin psihologic;
- mentorat și sprijin reciproc.

Răspunsurile la dezinformarea pe bază de gen trebuie să fie, așadar:

- proporționale;
- coordonate;
- orientate spre rezultate;
- sustenabile în timp.

Protecția îmbunătățită, reducerea influenței narațiunilor manipulatorii și asigurarea unor condiții echitabile de participare nu pot fi obținute printr-o singură măsură sau printr-un singur actor. Ele necesită o schimbare graduală a normelor, a practicilor instituționale și a culturii politice.

RESPONSABILITATEA PRINCIPALĂ PENTRU COMBATEREA DEZINFORMĂRII PE BAZĂ DE GEN RĂMÂNE UNA INSTITUȚIONALĂ ȘI SOCIETALĂ. CONSOLIDAREA REZILIENȚEI INDIVIDUALE CONTRIBUIE, DE ASEMENEA, LA DIMINUAREA EFECTULUI DE INTIMIDARE.

SOCIETATEA CIVILĂ

Organizațiile societății civile au rol esențial în monitorizare, educație publică și sprijin pentru persoanele afectate.

Acțiuni esențiale

Monitorizare continuă și publicarea de analize periodice:

- identificarea tiparelor recurente;
- documentarea perioadelor de escaladare (campanii electorale, numiri).

Educație pentru media, digitală și electorală:

- explicarea diferenței dintre critică legitimă și atac bazat pe gen;
- promovarea gândirii critice în rândul tinerilor, tinerelor și al comunităților locale.

Sprijin direct pentru victime:

- consiliere juridică și psihologică;
- rețele de solidaritate între femei din viața publică.

Dialog instituțional:

- contribuții la îmbunătățirea cadrului normativ;
- facilitarea cooperării între autorități, media și platforme digitale.

**ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ESTE DE A
MENTINE FENOMENUL VIZIBIL ȘI DE A
PREVENI NORMALIZAREA SA!**

VIII. DE LA ALFABETIZARE LA CONȘTIENTIZARE ȘI REZILIENȚĂ ÎN PERSPECTIVĂ

Analiza și recomandările de până acum pentru acțiuni coordonate ale mai multor categorii de actori arată că dezinformarea pe bază de gen reflectă vulnerabilități structurale ale mediului informațional și ale culturii politice. În acest context, progresul sustenabil nu poate fi obținut prin reacții punctuale, ci prin transformări sistemice.

De la reacție la prevenție

În prezent multe răspunsuri la dezinformarea pe bază de gen sunt reactive: intervenții după apariția unui atac, clarificări tardive sau sancțiuni aplicate sporadic. Deși necesare, aceste reacții nu modifică mecanismele care permit proliferarea fenomenului.

Un progres real presupune trecerea la:

- identificarea timpurie a tiparelor recurente;
- intervenții coordonate înainte de escaladare;
- mecanisme clare și previzibile de protecție;
- asumarea responsabilității de către toți actorii implicați.

Prevenția implică înțelegerea faptului că dezinformarea pe bază de gen exploatează stereotipuri deja existente. Combaterea ei presupune, prin urmare, intervenții nu doar pe plan informațional, ci și pe plan cultural.

DE LA ALFABETIZARE MEDIA ȘI ELECTORALĂ LA CONȘTIENTIZARE CRITICĂ

Alfabetizarea media, informațională, digitală și electorală este un element esențial, dar insuficient în sine.

Cunoașterea mecanismelor de manipulare nu garantează rezistența la acestea dacă normele sociale care legitimează misoginia rămân neschimbate.

Progresul sustenabil presupune:

- dezvoltarea gândirii critice în raport cu conținutul emoțional și polarizant;
- înțelegerea diferenței dintre critică legitimă și atac bazat pe gen;
- recunoașterea stereotipurilor ca instrumente de manipulare;
- cultivarea unei culturi a responsabilității în exprimarea publică.

Conștientizarea nu înseamnă doar informare, ci internalizarea unor standarde democratice de dialog.

Reziliență individuală și instituțională

Reziliența nu trebuie redusă la capacitatea individuală de a suporta presiunea. Așteptarea ca femeile din viața publică să „devină mai puternice” pentru a face față abuzului transferă responsabilitatea de la sistem la victimă.

Reziliența democratică presupune:

- instituții care reacționează consecvent;
- mass-media care nu amplifică stereotipuri;
- comunități care sancționează discursul degradant pe diverse criterii, inclusiv cel de gen;
- partide politice care își asumă standarde interne clare.

Un mediu democratic sănătos este acela în care participarea nu depinde de capacitatea de a tolera abuzul.

EQUALITY
EQUALITY
EQUALITY
EQUALITY
EQUALITY
EQUALITY

COORDONARE ȘI VOINȚĂ POLITICĂ

Niciun actor nu poate gestiona singur fenomenul. Lipsa coordonării conduce la intervenții fragmentate și la responsabilități difuze.

Progresul sustenabil necesită:

- cooperare între autorități, platforme digitale și societate civilă;
- alinierea standardelor privind moderarea și sancționarea conținutului abuziv;
- integrarea dimensiunii de gen în strategiile privind securitatea informațională;
- asumare politică explicită a combaterii de facto a violenței digitale.

Voința politică este un factor determinant. În absența acesteia, cadrul normativ rămâne formal, iar aplicarea selectivă perpetuează impunitatea.

NE-AM ÎNTREBAT CE SE ÎNTÂMPLĂ DACĂ 50% DIN POPULAȚIE NU SE SIMTE ÎN SIGURANȚĂ SĂ URMEZE O CARIERĂ POLITICĂ DIN CAUZA A CEEA CE LI SE ÎNTÂMPLĂ ONLINE. CE FEL DE DEMOCRAȚIE MAI AVEM ATŪNCI?

LUCINA DI MECO, COFONDATOARE
A #SHEPERSISTED

SCHIMBARE SISTEMICĂ ÎN MEDIUL INFORMAȚIONAL

Schimbarea sistemică presupune modificarea regulilor și practicilor care favorizează amplificarea conținutului polarizant și sexist. Aceasta include:

- transparență în privința mecanismelor de amplificare online;
- responsabilitate algoritmică;
- standarde editoriale clare privind reprezentarea de gen;
- monitorizare continuă a impactului.

Participarea democratică autentică presupune un spațiu public în care competiția se bazează pe idei și politici, nu pe delegitimarea identității.

Dezinformarea pe bază de gen reprezintă un test al maturității democratice. Un progres sustenabil presupune:

- depășirea reacțiilor izolate;
- consolidarea coordonării;
- asumarea politică explicită;
- investiție pe termen lung în cultură democratică participativă, reprezentativă și reziliență instituțională.

Participarea politică a femeilor nu trebuie condiționată de capacitatea de a rezista stigmatizării, intimidării sau presiunii informaționale disproporționate. Un mediu democratic robust este acela în care pluralismul este protejat activ, iar competiția politică se desfășoară în limitele respectului și ale responsabilității publice.

ALGORITMI NOȘTRI PROFITĂ DE TENDINȚA NATURALĂ A OAMENILOR DE A REACȚIONA MAI PUTERNIC LA CONȚINUTUL CARE CREEZĂ DIVIZIUNI.

PREZENTARE INTERNĂ FACEBOOK
RELATATĂ ÎN WALL STREET JOURNAL, 2018

IX. CONCLUZII

Dezinformarea pe bază de gen nu este un efect colateral inevitabil al competiției politice. Este un fenomen identificabil, documentat și prevenibil. Republica Moldova dispune deja de cunoașterea și instrumentele necesare pentru a-l aborda și contracara. Următorul pas este consolidarea aplicării și coordonării, astfel încât participarea democratică să fie bazată pe competență și idei, nu pe tolerarea presiunii și a stigmatizării condiției de gen, în speță că ești femeie.

Concluziile care se impun sunt cele ce urmează.

1. DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN ESTE O PROBLEMĂ DEMOCRATICĂ, NU INDIVIDUALĂ.

Analiza prezentată în acest ghid arată că dezinformarea pe bază de gen:

- vizează disproporționat femeile din viața publică;
- se intensifică în perioade electorale;
- exploatează stereotipuri preexistente;
- produce efecte cumulative asupra participării democratice și reprezentării.

Impactul nu se limitează la persoanele direct afectate. Prin autocenzură, retragere sau descurajare fenomenul influențează structura competiției politice și calitatea reprezentării. Dezinformarea pe bază de gen subminează incluziunea democratică, deoarece afectează accesul echitabil la participare și legitimitate publică.

2. REPUBLICA MOLDOVA DISPUNE DEJA DE DOVEZI SUFICIENTE.

Monitorizările societății civile, rapoartele media și studiile internaționale converg asupra aceluiași tipare:

- delegitimare identitară pe criteriu de gen în loc de dezbateri de politici;
- amplificare digitală coordonată;
- dezechilibre persistente în reprezentare;
- lacune în raportare și aplicare.

Fenomenul nu este ipotetic și nici marginal. Dovezile sunt deja documentate.

DEZINFORMAREA PE BAZĂ DE GEN POATE PERPETUA STEREOTIPURI DĂUNĂTOARE, POATE ÎNTĂRI NARATIVELE DE CULPABILIZARE A VICTIMELOR ȘI POATE CONTRIBUI LA O CULTURĂ A TĂCERII ȘI RUȘINII ÎN JURUL VIOLENȚEI BAZATE PE GEN.

ANA GHERCIU, DIRECTOARE DE DEZVOLTARE, MOLDOVA.ORG

3. INSTRUMENTELE EXISTĂ – PROVOCAREA ESTE APLICAREA ȘI COORDONAREA.

Republica Moldova are:

- un cadru legal privind discursul de ură, sexist, hărțuirea online;
- instituții electorale funcționale;
- mecanisme de monitorizare media;
- expertiză activă în societatea civilă;
- parteneriate internaționale relevante.

Provocarea majoră nu constă în lipsa instrumentelor, ci în:

- aplicarea consecventă;
- coordonarea între actori;
- integrarea dimensiunii de gen în politicile de securitate informațională ale statului.

4. PARTICIPAREA DEMOCRATICĂ NU TREBUIE CONDIȚIONATĂ DE TOLERAREA ABUZULUI.

Un mediu democratic robust este acela în care:

- competiția se bazează pe idei și politici;
- critica rămâne în limitele responsabilității;
- identitatea pe diverse criterii nu este utilizată ca armă politică.

Normalizarea atacurilor bazate pe gen reduce pluralismul și afectează încrederea publică în instituții. Combaterea dezinformării pe bază de gen este, prin urmare, parte integrantă a consolidării democrației.

A. GLOSAR SUCCINT

Amplificare digitală

Creșterea vizibilității unui conținut prin redistribuire coordonată sau mecanisme algoritmice.

Autocenzură

- Limitarea voluntară a exprimării din cauza temerii de atac sau stigmatizare.

Dezinformare

- Informație falsă sau înșelătoare creată și distribuită intenționat pentru a produce prejudicii.

Dezinformare pe bază de gen

- Conținut manipulator care exploatează stereotipurii și norme de gen pentru a delegitima, intimida sau reduce la tăcere femeile din viața publică.

Ideologia de gen

- Un termen utilizat frecvent într-un mod derogator sau politizat pentru a prezenta eforturile de promovare a egalității de gen drept o agendă ideologică. În multe contexte, este folosit în narațiuni de dezinformare pentru a prezenta inițiativele privind egalitatea de gen ca ingerință externă sau ca parte a unei presupuse conspirații feministe internaționale.

Misoginie

- Prejudecată profund înrădăcinată, ostilitate sau dispreț față de femei. Misoginia funcționează ca un mecanism social care consolidează ierarhiile de gen și legitimează atitudini, comportamente sau forme de violență discriminatorii împotriva femeilor.

Stereotipuri de gen

- Presupuneri generalizate și adesea rigide despre trăsăturile, caracteristicile și rolurile considerate potrivite pentru femei și bărbați. Aceste stereotipuri — de exemplu, prezentarea femeilor ca fiind în principal grijulii sau a bărbaților ca unici susținători financiari — pot limita oportunitățile individuale, pot consolida inegalitatea și pot

influența alegerile profesionale, sănătatea mintală și dezvoltarea personală.

Violență digitală

- Acte de hărțuire, intimidare sau abuz desfășurate prin intermediul tehnologiilor digitale.

Violență bazată pe gen în politică (GBViP)

- Violență, hărțuire sau intimidare îndreptată împotriva persoanelor implicate în viața politică sau publică din cauza genului lor, cu scopul de a descuraja sau limita participarea politică. Aceasta poate lua forme fizice, psihologice, sexuale, economice sau digitale.

B. NOTĂ METODOLOGICĂ

Această lucrare se bazează pe:

- monitorizări realizate în Republica Moldova (2023-2025);
- analize media și rapoarte electorale;
- cercetări naționale și internaționale privind violența împotriva femeilor în politică;
- mărturiile publice ale femeilor din viața politică;
- cadre normative europene și naționale.

Analiza are caracter descriptiv și sistemic.

Nu urmărește atribuirea de responsabilități individuale, ci identificarea tiparelor și a condițiilor structurale care permit proliferarea fenomenului. Pentru a preveni și contracara DG, este recomandat un cadru de rezultate și ar trebui oferite răspunsuri practice cu responsabilități pentru actorii instituționali, mass-media, societatea civilă și femeile din spațiul public.

C. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Acte și instrumente internaționale, naționale

- OSCE, Addressing Violence against Women in Politics in the OSCE Region: Toolkit, 2021, p. 9. Disponibil aici: https://www.osce.org/sites/default/files/ff/documents/e/7/530272_1.pdf (accesat la 06.02.2026)
- UN Women, Violența online împotriva femeilor în politică, 2023, p.3. Disponibil aici: https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/2023-10/informative_cards_violence_against_women_in_

- politics.pdf (accesat la 07.02.2026)
- European Comision, 2024 Report on Gender Equality in the EU, 2023. Disponibil aici: https://commission.europa.eu/document/download/965ed6c9-3983-4299-8581-046bf0735702_en (accesat la 08.02.2026)
 - Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012. Publicată în Monitorul Oficial nr.103/355 din 29-05-2012. Disponibilă aici: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144449&lang=ro (accesat la 16.02.2026)
 - Legea nr. 252 din 10-07-2025 pentru modificarea unor acte normative. Publicată în Monitorul Oficial nr. 430-433 din 14-08-2025. Disponibilă aici: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro (accesat la 16.06.2026)
 - WatchDog.MD – Monitoring Reports on Gender-Based Disinformation (2023-2024)
 - <https://watchdog.md>
 - Centrul pentru Jurnalism Independent – Rapoarte de monitorizare media (2024-2025)
 - <https://cji.md>
 - Platforma pentru Egalitate de Gen – Monitorizări privind discursul sexist (2024-2025)
 - <https://egalitatedegen.md>

Cercetare științifică

- Di Meco, Lucina, Monetizing Misogyny: Gendered Disinformation and the Undermining of Women's Rights and Democracy Globally, 2023. Disponibil aici: https://she-persisted.org/wp-content/uploads/2023/02/ShePersisted_MonetizingMisogyny.pdf (accesat la 06.02.2026)
- Krook, Mona Lena, Violența împotriva femeilor în politică. În: Revista Democrației 28(1):74-88, 2017. Disponibil aici: https://www.researchgate.net/publication/312381139_Violence_Against_Women_in_Politics (accesat la 06.02.2026)
- Wardle, Claire, Information Disorder: The Essential Glossary, 2018, p. 5. Disponibil aici: https://firstdraftnews.org/wp-content/uploads/2018/07/infoDisorder_glossary.pdf (accesat la 07.02.2026)
- Wilfore, Kristina, Digital Resilience Toolkit for Women in Politics, 2025, p. 4, 22, 40. Disponibil aici: <https://she-persisted.org/wp-content/uploads/2025/07/ShePersisted-Toolkit-2nd-Edition.pdf> (accesat la 06.02.2026)
- Refsing, Nynne Storm; Palm Malin (ed.), Online gendered disinformation and sexist hate speech, International Media Support, 2023, p. 4. Disponibil aici: https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2023/03/IMS-Online-gendered-disinformation_final.pdf (accesat la 08.02.2026)

**FEMEILOR LI SE SPUNE
SĂ „AIBĂ GRIJĂ”, SĂ SE
PROTEJEZE ONLINE.
ADEVĂRUL ESTE CĂ NU POT.**

**LUCINA DI MECO,
COFONDATOARE A #SHEPERSISTED**

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- ¹ Law no. 121 of 25-05-2012 on Ensuring Equality in the Republic of Moldova, published in the Official Gazette 103/355, 29.05.2012), aims to prevent and combat discrimination and guarantee equality of all persons across political, economic, social, cultural, and other spheres.
- ² OSCE, Addressing Violence Against Women in Politics in the OSCE Region: Toolkit, 2021, p. 9. Available at: https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/e/7/530272_1.pdf?utm_source=chatgpt.com (Accessed: 06.02.2026)
- ³ Lucina Di Meo, Monetizing Misogyny: Gendered Disinformation and the Undermining of Women's Rights and Democracy Globally, 2023. Available at: https://she-persisted.org/wp-content/uploads/2023/02/ShePersisted_MonetizingMisogyny.pdf (Accessed: 6.02.2026); Kristina Wilfore, Digital Resilience Toolkit for Women in Politics, 2025, pp. 4, 22, 40. Available at: <https://she-persisted.org/wp-content/uploads/2025/07/ShePersisted-Toolkit-2nd-Edition.pdf> (Accessed: 06.02.2026)
- ⁴ Mona Lena Krook, Violence Against Women in Politics, in *Journal of Democracy* 28(1):74-88, 2017. Available at: https://www.researchgate.net/publication/312381139_Violence_Against_Women_in_Politics (Accessed: 06.02.2026)
- ⁵ UN Women, Online Violence Against Women in Politics, 2023, p.3. Available at: https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/2023-10/informative_cards_violence_against_women_in_politics.pdf (Accessed: 07.02.2026)
- ⁶ Centre for Feminist Foreign Policy & Sophie Simmons, Analysing the Spread of Gendered Disinformation in the Run-Up to the 2024 French and US Elections, 2025, pp. 12–13. Available at: https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2025/07/CFFP_PolicyBrief_GenderedDisinformation_FINAL.pdf (Accessed: 07.02.2026)
- ⁷ Claire Wardle, Information Disorder: The Essential Glossary, 2018, p. 5. Available at: https://firstdraftnews.org/wp-content/uploads/2018/07/infoDisorder_glossary.pdf (Accessed: 07.02.2026)
- ⁸ Centre for Information Resilience, Holding Our Digital Ground: A Playbook to Mitigate Gendered Disinformation During Elections and Beyond, 2024, p. 10-11. Available at: <https://www.info-res.org/app/uploads/2024/11/CIR-Gender-Disinformation-Playbook.pdf> (Accessed: 07.02.2026)
- ⁹ Centre for Feminist Foreign Policy & Sophie Simmons, Analysing the Spread of Gendered Disinformation in the Run-Up to the 2024 French and US Elections, 2025, pp. 19–20. Available at: https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2025/07/CFFP_PolicyBrief_GenderedDisinformation_FINAL.pdf (Accessed: 07.02.2026)
- ¹⁰ Ibidem, p.24
- ¹¹ European Commission, 2024 Report on Gender Equality in the EU, 2023. Available at: https://commission.europa.eu/document/download/965ed6c9-3983-4299-8581-046bf0735702_en (Accessed: 08.02.2026)
- ¹² Centre for Feminist Foreign Policy & Sophie Simmons, Idem, 2025, p.12
- ¹³ Nynne Storm Refsing; Malin Palm (ed.), Online gendered disinformation and sexist hate speech, International Media Support, 2023, p. 4. Available at: https://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2023/03/IMS-Online-gendered-disinformation_final.pdf (Accessed: 08.02.2026)
- ¹⁴ Gabriela Revenco, Monitoring Report on Gender-Based Disinformation and Manipulation (5 October - 5 November 2023), p. 7. Available at: https://watchdog.md/wp-content/uploads/2024/01/Raport-de-monitorizare-a-dezinformarii-si-manipularii-de-gen_5-Octombrie-5-Noiembrie_WDMD_compressed.pdf (Accessed: 8.02.2026). IWPR supported the monitoring and analysis conducted by WatchDog.MD.
- ¹⁵ Moldova.org, “Yes, it exists, and it's very harsh.” Four public figures talk about violence in politics.” Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=YEmB1gOKisk> (Accessed: 10.02.2026)
- ¹⁶ Iulia Cebotari, Monitoring Report on Gender-Based Disinformation and Manipulation 10 – 16 June 2024, WatchDog.md. Available at: <https://watchdog.md/wp-content/uploads/2024/08/Raport-de-monitorizare-a-dezinformarii-si-manipularii-de-gen.pdf> (Accessed: 7.02.2026)
- ¹⁷ Testimonies cited here draw on discussions from the Independent Countering Disinformation Centre (ICDC) Regional Conference, held in Chişinău on November 27, 2025. The conference focused on lessons for civil society and media cooperation in countering Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI) during Moldova's parliamentary elections. The forum confirmed that electoral periods act as accelerators of gender-based disinformation, reactivating stereotypes and strategically deploying digital amplification to undermine women's participation in public life. See also IWPR, Moldova: Civil Society and Media Synergies. (Accessed: 07.03.2026)

¹⁸ See the four Media Monitoring Reports on the election campaign for the presidential elections and the constitutional republican referendum of October 20, 2024. Available at: <https://cji.md/categorie/publicatii/monitorizare/alegeri/page/4/> (Accessed: 10.02.2026)

¹⁹ Moldova.org, Ibidem.

²⁰ Carlotta Rigotti, with the support of Doina Ioana Străisteanu, Study on the digital dimension of violence against women in the Republic of Moldova. Council of Europe, 2024, p. 6. Available at: <https://rm.coe.int/coe-ro-study-on-the-digital-dimension/1680af2cf3> (Accessed: 10.02.2026)

²¹ Moldova.org, Ibidem.

²² Un Women, The Price of Participation: Candidates' Experiences in the 2025 Parliamentary Elections, Ch., 2026

²³ OSCE, Addressing Violence against Women in Politics in the OSCE Region: Toolkit, 2021, p. 9. Available at: https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/e/7/530272_1.pdf?utm_source=chatgpt.com (Accessed: 06.02.2026)

²⁴ See Elizabeth Casabianca; Martinez Begona Cabeza, Breaking the Silence on Violence Against Women in Politics, European Commission, 2024. Available at: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136860> (Accessed: 06.02.2026)

²⁵ Carlotta Rigotti, with the support of Doina Ioana Străisteanu, Study on the digital dimension of violence against women in the Republic of Moldova. Council of Europe, 2024, p. 6. Available at: <https://rm.coe.int/coe-ro-study-on-the-digital-dimension/1680af2cf3> (Accessed: 10.02.2026)

²⁶ Mona Lena Krook, Violence against women in politics. In: Revista Democrației 28(1):74-88, 2017. Available at: https://www.researchgate.net/publication/312381139_Violence_Against_Women_in_Politics (Accessed: 06.02.2026)

²⁷ OSCE, Addressing Violence against Women in Politics in the OSCE Region: Toolkit, 2021, p. 11. Available at: https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/e/7/530272_1.pdf (Accessed: 06.02.2026)

²⁸ Since February 2026, the new notion of “abusive informational data—discriminatory information, including sexist; hate-inciting information; sexual or pornographic images (photos/videos); threatening, obscene, slanderous, defamatory, or other offensive messages”—enables application of Republic of Moldova Penal Code provisions sanctioning digital violence acts such as digital stalking, online sexual harassment, and non-consensual intimate material distribution. See: Law No. 252 of July 10, 2025, amending certain normative acts. Published in Official Gazette No. 430-433, August 14, 2025. Available at: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150197&lang=ro (Accessed: 16.02.2026).

Un ghid informativ și practic,
bazat pe monitorizarea
desfășurată în perioada
2023–2025 și pe rezultatele
ceretărilor recente.

iwpr.net

IWPR Moldova

Mediacor,
Alexei Mateevici 60 str.,
MD-2009,
Chișinău

IWPR United Kingdom

48 Gray's Inn Road,
London WC1X 8LT
Tel +44 (0)20 7831 1030

IWPR United States

1156 15th Street NW Suite 505,
Washington, DC 20005
Tel +1 202 393 5641

IWPR Netherlands

Almaatsweg 7,
7856 TJ Benneveld,
Netherlands
iwpr-nl@iwpr.net

